Llibres que parlen de cossos nus

Emma Bosch i estudiants de la menció en Biblioteques Escolars 2022-2023*
Facultat d´Educació. Universitat de Barcelona

Ens hem preguntat pels referents gràfics de la nuesa que poden tenir els infants i hem buscat representacions de cossos nus en llibres de coneixement i de ficció. N'hem trobat exemples en llibres d'anatomia, sobre pubertat, sexualitat i reproducció, en llibres d'art, i en relats il·lustrats i àlbums. Però no tot el que hem vist ens satisfà. La majoria de les imatges mostren cossos dels que ara en diuen «normatius» que perpetuen els estereotips de gènere, i hi ha molts exemples on hi manca diversitat corporal (constitució, color de pell, edat...).

Es diu cos: vocabulari corporal per a nenes i nens

Autor i fotògraf: Pere Formiguera
Barcelona: Barcanova, 1996

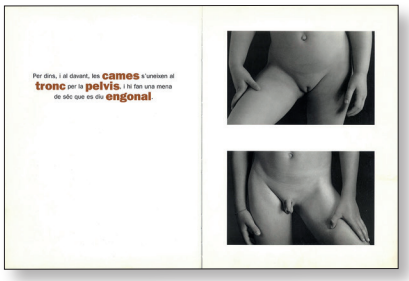

Artístiques fotografies en blanc i negre mostren les parts del cos d'infants i joves. Qui s'anima a reeditar aquest llibre informatiu-obra d'art? •

L'Edu no porta bolquers

Autora: Linne Bie
Traductora: Maria Lucchetti
Barcelona: Joventut, 2010 [2009]

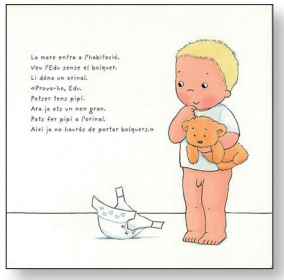

Quan els bolquers li fan nosa, l'Edu se'ls treu. Ha arribat el moment d'aprendre a fer pipí a l'orinal. Així de senzill. •

Explica-m'ho tot

Autora: Katharina von der Gathen
Il·lustradora: Anke Kuhl
Traductora: Anna Soler
Barcelona: Takatuka, 2021 [2018]

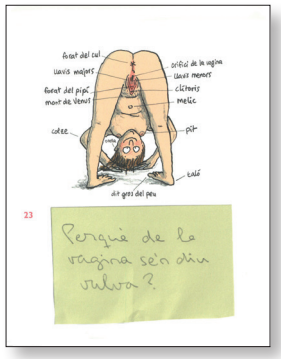

Rigor en el text i humor en les imatges per respondre 101 preguntes fetes per nens i nenes. Un llibre imprescindible a l'aula. •

Com es fa un bebè?

Autora i il·lustradora: Anna Fiske
Traductora: Laura Segarra
Madrid: Impedimenta, 2020 [2019]

Excel·lent llibre informatiu. Explícit. Divertit. Actual. Divers. Revelador. Amb cossos nus de tot tipus i on, per fi, veiem parelles homosexuals tenint relacions sexuals. •

Jo també vaig ser dins la panxa de la mamà

Autora i il·lustradora: Dagmar Geisler
Traductora: Susana Tornero
Barcelona: Joventut, 2015 [2010]

No és habitual trobar penis en erecció en els llibres per a infants. L'estil gràfic sintètic i naïf de Geisler permet mostrar-ne un amb força naturalitat quan il·lustra el joc sexual d'una parella. •

¡Es alucinante!

Autor: Robie H. Harris
Il·lustrador: Michael Emberley
Traductor: Miguel Ángel Mendo
Barcelona: Serres, 1999 [1999]

El que és al·lucinant és que hi hagi tan pocs llibres com aquest amb cossos nus diversos i on les dones tinguin pèls a les cames. •

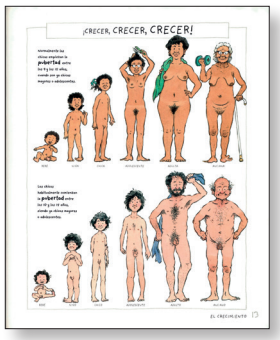

També hem comprovat que en alguns casos en què, pels temes tractats, les persones haurien d'estar despullades, apareixen amb roba interior. I, si estan nues, l'enquadrament, la postura, o algun objecte col·locat estratègicament amaga els genitals. Aquí teniu una selecció de llibres molt recomanables on es mostra una gran diversitat de cossos i on la nuesa es tracta amb naturalitat, com creiem que hauria de ser. I, també, altres exemples que ens fan preguntar-nos: fins quan haurem de viure aquesta censura antinatural?

La tribu que put

Autora: Elise Gravel
Il·lustradora: Magalí Le Huche
Traductora: Bel Olid
Albuixec: Litera, 2022 [2017]

A diferència de Tarzan i Mowgli, els nens i nenes orfes d'aquesta tribu, que viu al bosc, estan totalment despullats. Ens sorprèn, però, que a la coberta s'ocultin els genitals. •

La fada de l'aigua

Autora: Heena Baek
Traductors: S. Cholim, K. Eunhee i A. Duesa
Madrid: Kókinos, 2022 [2012]

Si ja és difícil trobar imatges de persones nues en els llibres de ficció, encara és més inusual que siguin ancianes. Aquesta fada és una grata excepció. •

1, 2, 3... Culs!

Autora: Annika Leone
Il·lustradora: Bettina Johansson
Traductores: Tora Ahlström i Núria Solano
Madrid: Gato Sueco, 2019 [2019]

Una senzilla anècdota narrativa és l'excusa per mostrar gran varietat de dones nues al vestuari d'una piscina. •

La diversitat és divertida

Autores: Laura Arcarons i Carlota Coll
Il·lustradora: Eva Palomar
Sant Cugat del Vallès: Pol·len, 2020

Un llibre-joc d'imatges combinables per formar persones amb les quals hauràs de parlar per saber la seva identitat de gènere. Si és que això té alguna importància... •

...

¡A ver!

Autora: Helga Fleischhauer-Hardt
Fotògraf: Will McBride
Traductors: Rosalba Pérez, L. Rodríguez i Juan Antonio Millán
Salamanca: Lóguez, 1979 [1974]

El diàleg entre els membres d'una família permet descobrir el plaer sexual als infants. Les imatges explícites retraten la nuesa amb bellesa. Publicat als 70, censurat aquí als 80, qui el reeditaria avui? •

Tu cuerpo

Autor: Michèle Longour
Il·lustradors: Lucie Durbiano i Guillaume Decaux
Traductora: Pilar Tutor
Madrid: SM, 2001 [2000]

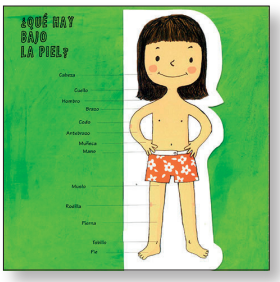

Un llibre d'anatomia ben curiós: no es mostren totes les parts del cos; uns pantalons curts tapen la vulva o el penis. No tenen dret els infants a conèixer i reconèixer les seves parts íntimes? •

Invisible

Autora: Katja Kamm
Mèxic DF: FCE, 2007 [2002]

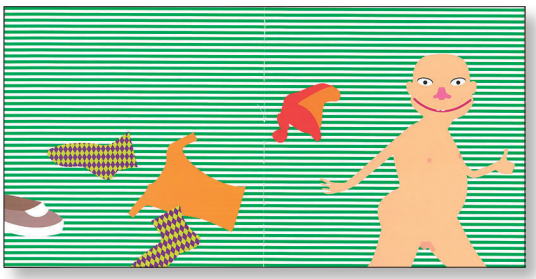

Un catàleg de gags cromàtics que ocorren quan figura i fons coincideixen de color. Un personatge, fart que es riguin d'ell quan la roba es fusiona amb el fons, decideix fer un striptease integral. •

Enigmes. Desafia la teva ment amb 25 misteris d'art

Autor: Ana Gallo
Il·lustrador: Víctor Escandell
Traductora: Diana Novell
Barcelona: Zahorí Books, 2022

Escultura. Home. Nu. I tothom pensa en el David de Michelangelo. És un dels nus més famosos de la història de l'art i per això apareix sempre en els llibres per a infants. En aquest llibre-joc el tenim en una versió ben divertida. •

El museu d'art

Autora: Tanya Kyle
Il·lustrador: Sr. Sánchez
Traductora: Marta Armengol
Sant Feliu de Llobregat: Mediterrània, 2022 [2022]

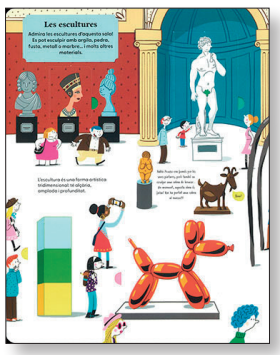

Va esculpir Michelangelo una fulla de parra –pintada de verd– per tal de tapar els genitals del seu David? Per sort nostra, la Venus de Willendorf no ha patit cap censura. •

Sigues un rebel de l'art

Autor: Ben Street
Il·lustrador: Jay Daniel Wright
Traductora: Anna Tetas
Barcelona: Librooks, 2021 [2021]

Quina contradicció! Ens animen a ser rebels de l'art i sota el títol «Nus» no hi ha cap nu explícit. De la papallona del David de Michelangelo, no en farem cap comentari. •

El vestit nou de l'emperador
Autor: H. C. Andersen
Adaptador i il·lustrador: Christophe Durual
Traductora: Mireia Alegre
Barcelona: Montena, 2001 [1998]

En cap adaptació que hem trobat del conte d'Andersen hem vist els genitals de l'emperador. Una de les estratègies per tapar l'entrecuix és fer-ho amb el ceptre. Així es fa en aquesta solemne escena. •

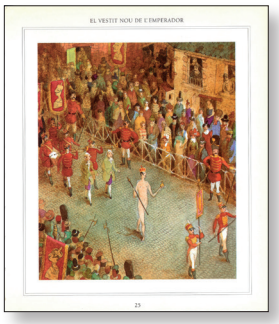

El vestit nou de l'emperador
Autor: H. C. Andersen
Adaptador i il·lustrador: Graham Percy
Barcelona: Peralt Montagut, 2002

Un altre exemple d'enginy en l'ocultació de genitals. En aquest cas, un dels portadors del pal·li no deixa veure les parts íntimes d'un pelut emperador. •

El traje nuevo del emperador
Autor: H. C. Andersen
Adaptadora i il·lustradora: Margarita Menéndez
Madrid: SM, 2002

L'emperador porta una corona al cap, mitjons, sabates i el ceptre a la mà. Tot el poble pot veure'l nu en aquestes divertides il·lustracions. Bé, tothom excepte els lectors. •

Dia de bugada
Autor i il·lustrador: Frédéric Stehr
Traductora: Margarida Trias
Sant Joan Despí: Corimbo, 2011 [2010]

L'Elena s'ha despullat per rentar la roba i banyar-se al riu. És sorprenent que en cap de les set escenes en que està despullada no se li vegi la vulva. •

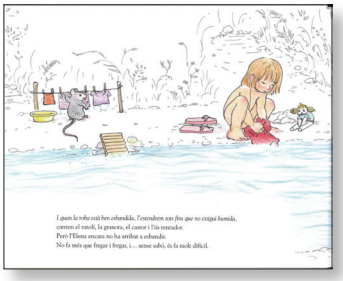

Bebès meravellosos
Autor i fotògraf: David Ellwand
Traductora: Maria Lucchetti
Sant Joan Despí: Corimbo, 2013 [1995]

El bebè és nu, com diu el text, i la fotografia és preciosa. Hauríem preferit una altra postura on es veiessin els genitals. Ens agradaria normalitzar la nuesa des de ben petits. •

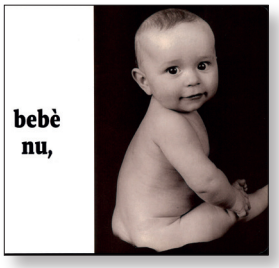

Noi, noia
Autora i il·lustradora: Joana Estrela
Traductor: Pere Comellas
Barcelona: Takatuka, 2022 [2020]

En aquesta ocasió, una persona nua d'esquena reforça la idea que els genitals no són indicadors que algú sigui un noi o una noia. No és sota la roba que es coneix, oi? •

* Estudiants de l'assignatura Lectura de la imatge que han participat en el projecte Nus a la LIJ: Albert Lorda, Andrea Torrequebrada, Anna Baró, Ari Cano, Carla Grau, Carla Hernández, Gemma Capellas, Jenni Franco, Judit Arimon, Laia Sales, Laia Vilà, Lidia Valles, Marina León, Mercè López, Paula Cortés, Paula Rodríguez, Patt Aguilera, Pol Asensio, Pol Galiano, Sarah Badosa, Sheila Pérez i Txell del Carmen.